

«Aanbeveling betreffende het georganiseerd propageren van religieus gemotiveerde polariserende opinies via sociale media: een nieuwe vorm van schadelijk sektair gedrag?»

1. Het IACSSO heeft als opdracht het verschijnsel van de schadelijke sektarische organisaties in België en hun internationale bindingen te bestuderen. Het Centrum kan hierover uit eigen beweging aanbevelingen uitbrengen¹.

Op haar vergadering van 29 november 2017 besliste de Raad van Bestuur een werkgroep ad hoc² op te richten om het thema van *schadelijk sektarisch gedrag en de sociale media* nader te bestuderen. De werkgroep vergaderde op 22 januari, 23 februari, 27 maart en 25 mei 2018.

2. Op basis van de beraadslagingen binnen de werkgroep stelt de Raad van Bestuur een aantal internationale tendensen vast over dit thema. Groepen willen op diverse maatschappelijke terreinen polariserende opinies opleggen en gebruiken hierbij vaak religieuze argumenten. Steeds meer organiseren zij zichzelf via sociale media, die het mogelijk maken om mensen continu te bereiken. Soms verlopen de contacten binnen deze groepen zelfs uitsluitend virtueel.

Voorbeelden hiervan zijn:

- 1) In de Verenigde staten dringen verschillende groeperingen via sociale media hun polariserende identiteit van 'white supremacy' aan anderen op, waarbij ze eveneens aanzetten tot haat en geweld.³ Ze verwijzen hierbij steevast naar hun christelijke identiteit.⁴ Deze ideeën treft men ook in Europa en in ons land steeds meer aan en worden door bestaande en nieuwe groepen opgenomen⁵.
- 2) In sommige landen met een meerderheid aan orthodoxe gelovigen gebruikt de overheid kerken en culturele organisaties om ook via sociale media traditionele morele waarden te promoten⁶.

Hun invloed strekt zich vaak uit tot de gelovigen in de diaspora. In sommige gevallen worden individuen zelfs aangezet tot schadelijk gedrag zoals homofobe manifestaties⁷ of de gewapende strijd⁸.

¹ Art. 6 § 1, 4° van de Wet van 2 juni 1998 houdende oprichting van een Informatie- en Adviescentrum inzake schadelijke sektarische organisaties (B.S. 25 november 1998)

² Art. 28 van het Huishoudelijk Reglement goedgekeurd op 13 oktober 1999 door de Kamer van Volksvertegenwoordigers

³ Jessie Daniels, *White Lies: Race, Class, Gender and Sexuality in White Supremacist Discourse* (Routledge: London, 1997).

⁴ Ann Burlein, *Lift High the Cross: Where White Supremacy and the Christian Right Converge* (Durham, NC: Duke University Press, 2002); Jeannine Hill Fletcher, *The Sin of White Supremacy: Christianity, Racism, and Religious Diversity in America* (Maryknoll: Orbis, 2017).

⁵ *We Are Generation Identity* (London: Arktos, 2013); Paolo Gerbaudo, *Tweets and the Streets: Social Media and Contemporary Activism* (London: Pluto Press, 2012).

⁶ Isabelle Facon, *Russia's National Security Strategy and Military Doctrine and Their Implications for the EU*, Directorate-General for External Policies European Parliament, 2017. [http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EXPO_IDA\(2017\)578016](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EXPO_IDA(2017)578016);

Robert C. Blitt, "Russia's 'Orthodox' Foreign Policy: The Growing Influence of the Russian Orthodox Church in Shaping Russia's Policies Abroad," in *Journal of International Law* 33 (2011), 364-460.

Kristof Clerix, Alain Lallemand, « Guy Rapaille, président du Comité R: "La Belgique doit craindre l'ingérence russe" », in : *Le Soir*, 12/06/2018, <http://plus.lesoir.be/162319/article/2018-06-12/guy-rapaille-president-du-comite-r-la-belgique-doit-craindre-ingerence-russe>

Kristof Clerix, Alain Lallemand, « Guy Rapaille (Comité I): 'Russische inmenging bij onze verkiezingen? Dat valt te vrezen, ja' » in : *Knack*, 13/06/2018, <http://www.knack.be/nieuws/belgie/guy-rapaille-comite-i-russische-inmenging-bij-onze-verkiezingen-dat-valt-te-vrezen-ja/article-longread-1159923.html> (QUID POUR LA VERSION NL ?) / « Guy Rapaille : "Une ingérence russe lors des élections est à craindre" », in : *Le Vif*, 13/06/2018, <http://www.levif.be/actualite/belgique/guy-rapaille-une-ingerence-russe-lors-des-elections-est-a-craindre/article-normal-852441.html>

⁷ Marek Mikuš, "Faggots Won't Walk through the City: Religious Nationalism and LGBT Pride Parades in Serbia," in *Religious and Sexual Nationalisms in Central and Eastern Europe: Gods, Gays, and Governments*, ed. Srđan Sremac & Reinder Ruard Ganzevoort (Leiden: Brill, 2015), 15-32.

⁸ Kacper Rękawek, "Neither 'NATO's Foreign Legion' nor the 'Donbass International Brigades'. (Where Are All the) Foreign Fighters in Ukraine?," The Polish Institute of International Affairs Policy Paper No 6 (108), March 2015. http://www.pism.pl/files/?id_plik=19434

3) Internationale islamistische groeperingen maken veelvuldig gebruik van hun virtueel netwerk om polariserende opvattingen te verspreiden.⁹ De recente geschiedenis in België en in het buitenland heeft voldoende aangetoond dat dit aanleiding kan geven tot geweld.

Telkens gaat het om een polariserend discours dat gericht is op maatschappelijke beïnvloeding. Hierbij wordt gerefereerd naar religieuze argumenten om het eigen gelijk te onderbouwen en zo de samenleving diepgaand te verdelen en mensen tegen elkaar op te zetten.

Voor de verspreiding van het gedachtengoed wordt volop ingezet op sociale media en internet. Gezien het om fenomenen gaat die globaal aanwezig zijn, is het van belang hun impact op ons land te bestuderen.

3. De Raad van Bestuur beschouwt deze nieuwe tendensen vanuit haar bevoegdheden om de schadelijkheid van deze praktijken te onderzoeken in België. De overheid hanteert het begrip 'schadelijkheid' om de gevaarlijkheid van een sekte in te schatten. In de wet van 2 juni 1998 inzake de oprichting van het IACSSO wordt de volgende omschrijving gegeven van een schadelijke sektarische organisatie: *'Elke groepering met een levensbeschouwelijk of godsdienstig doel, of die zich als dusdanig voordoet en die zich in haar organisatie of praktijken, overgeeft aan schadelijke onwettige activiteiten, het individu of de samenleving schaadt of de menselijke waardigheid aantast.'*¹⁰

De schadelijkheid van een sektarische organisatie wordt onderzocht op basis van *"de principes welke zijn vastgelegd in de Grondwet, de wetten, de decreten, ordonnanties en in de internationale verdragen inzake de bescherming van de rechten van de mens welke door België zijn geratificeerd"*.

Relevant voor de overheid is hierbij hoe de sektarische organisaties omgaan met individuen en in welke mate de menselijke waardigheid gerespecteerd wordt. De aandacht gaat dus niet in de eerste plaats naar de inhoud van de geloofsovertuiging, maar wel naar de schadelijke praktijken waarvan individuen of de maatschappij het voorwerp zijn. In dit geval kan dit leiden tot veroordelingen door de rechtbank. Om de wettelijke definitie toepasbaar te maken wordt gebruik gemaakt van de dertien criteria van schadelijkheid die de Parlementaire onderzoekscommissie in haar Verslag (28 april 1997) heeft opgesomd.

Het IACSSO wil onderzoeken of de hoger vermelde casussen, waarbij door bepaalde groepen polariserende opinies, onderbouwd door religieuze argumenten, via sociale media verspreid worden, als schadelijk sektarisch gedrag kunnen worden omschreven. Omdat het media-aanbod sinds de Parlementaire onderzoekscommissie van 1997 grondig gewijzigd is, zal dit onderzoek mogelijk leiden tot een voorstel tot herziening van de criteria van schadelijkheid.

⁹ *New Approaches to the Analysis of Jihadism: online and offline*, ed. Rüdiger Lohker (Göttingen: V&R Unipress, 2012); *Muslims and the New Information and Communication Technologies: Notes from an Emerging and Infinite Field*, eds. Thomas Hoffmann & Göran Larsson (Dordrecht: Springer, 2013); *Terrorism and the Internet: Threats, Target Groups, Deradicalisation Strategies*, ed. Hans-Liudger Dienel et al. (Amsterdam – Washington, DC: IOS Press, 2010).

¹⁰ Art.2 van de Wet van 2 juni 1998 houdende oprichting van een Informatie- en Adviescentrum inzake schadelijke sektarische organisaties (B.S. 25 november 1998)

4. De Raad van Bestuur beveelt daarom de overheden aan:
 - 1) Opdracht tot diepgravend academisch onderzoek
 - 2) Het thema te bespreken met de bevoegde administratieve diensten in de Administratieve Coördinatiecel.
 - 3) Sensibilisering van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten om binnen hun wettelijke opdrachten aandacht te hebben voor het schadelijk sektarisch gedrag dat verspreid wordt via de sociale media.
 - 4) Informeren van het grote publiek